

Skapande skola

handlingsplan för Sorsele kommun

I Inledning

I.1 Projekttid

Skapande skola i Sorsele kommun

- svarar mot kartlagda behov och efterlängta satsningar,
- bygger vidare på positiva erfarenheter vid en skola i en grannkommun,
- stimulerar samarbete mellan elever, föräldrar och professionella i en kunskapande process som integrerar nationella mål, olika ämnen och lokalt arbete.

Den huvudsakliga målgruppen för satsningen är elever i årskurs 7–9 på Vindelälvs skolan i Sorsele men berör alla i F–9 som går där, liksom elever i Tärnaby.

Del 1 av detta dokument beskriver bakgrund och utvecklingsidéer mer utförligt än den tidigare inskickade ansökan. Den egentliga handlingsplanen följer så i del 2, nedan.

I.2 Bakgrund

Bakgrunden till projektets idé är ett arbete som utfördes vid Skytteanska skolan i Tärnaby under läsåret 2007/08 då undertecknad var rektor där. En förälder och tidigare elev vid skolan, Tommy Røtvold hade presenterat en teknik för motivmålning av väggar som han använt i både privata och offentliga rum.

Det blev Marlène Lindgren, lokalvårdare vid skolan, även utbildad och aktivt utövande konsthantverkare som tog initiativ till ett förändringsarbete tillsammans med elever och personal. Kommunens fastighetsavdelning stod

för vissa materialkostnader och ämnen som bild, slöjd, svenska, teknik samverkade och eleverna använde tid i olika ämnen och elevens val för arbetet. Kristina Maximova, konstnär med egen praktik i Stensele, men rötter i Uzbekistan och utbildad i Ukraina, vikarierade då som bildlärare och blev en viktig länk och drivande i processen.

Med relativt enkla medel fick skolan en rikare och mer stimulerande miljö, efter elevernas önskemål under professionell ledning, vilket vi firade under ett jubileum våren 2008 med anledning av att skolbyggnaden då fyllde 60 år. (Skolan är dock en av Sveriges äldsta skolor med anor från 1600-talet.)

Några bilder här nedan visar en liten del av arbetet som kom som en välbehövlig ansiktslyftning efter påpekanden från både Arbetsmiljöverket och Skolverket om elevernas lärmiljö.

Resultatet av arbetet blev framförallt ett engagemang hos eleverna förutom rent estetiska värden. I princip förekom ingen förstörelse eller klotter (på ej avsedd plats) efter genomfört arbete.

(Skolan fick även länets bästa SALSA-värden¹. Detta kan givetvis bero på många olika faktorer men man kan inte heller utesluta att själva processen inledde ett sätt att hantera frågor om makt och inflytande som också påverkade motivation och lärande.)

Ungefär samtidigt med detta diskuterade man i Sorsele hur Vindelälvs-skolans miljö för F-9 skulle kunna förnyas. Skolbyggnaderna där har liknande ålder och bakgrund som i Tärnaby och föräldrar har varit engagerade i skolgård och miljö. Personal har tidigare gjort vissa studiebesök till andra skolor och tillsammans med dåvarande elever tagit fram förslag på vad man skulle kunna åstadkomma.

Trots en prekär ekonomisk situation har nu Tekniska nämnden i Sorsele kommun avsatt medel under 2009 för att avhjälpa de största bristerna. I samband med detta har tidigare förslag aktualiserats och nya kommit in. Ett projekt som skapande skola skulle kunna ge kraft och riktning i arbetet och även ett betydande mervärde för att skapa delaktighet och lärande.

---

¹ http://svt.se/svt/jsp/Crosslink.jsp?d=33919&a=1054731&lid=senasteNytt_787129&lpos=rubrik_1054731

1.3 Utvecklingsmöjligheter

I utvecklingsidén, populärt kallad "Tärnaby skola" ingick också att skolan skulle kunna ha en liknande pågående process, under varje läsår med fokus på olika delar av skolan, elevernas hemrum, biytor, olika ämnen och/eller teman.

Tanken att integrera olika ämnen i en kunskapande process realiserades inte fullt ut men innehåller många olika infallsvinklar som skulle kunna tas tillvara än mer. En bärande idé i handlingsplanen är därför att bygga vidare på

utvecklingsarbetet i Tärnaby för att komma båda skolorna och kommunerna till del.

Här nedan är några exempel på hur olika ämnen kan samverka i en kunskapande process där tanke, känsla och handling möter nationella mål och lokala förutsättningar och arbetsmiljö för både nuvarande och kommande elever, föräldrar och personal. Möjligheterna är närmast oändliga och tabellen tar endast upp något enstaka mål att uppnå per ämne och koppling till den kunskapande processen.

Till detta kommer övergripande mål i läroplanen att sträva efter, den demokratiska processen för att planera och genomföra arbetet, samt delvis nya arbetsformer och samverkan mellan olika individer och grupper.

Tabell 1. Exempel på koppling mellan några nationella mål och processen

Ämne	Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av det nionde skolåret	Exempel inom Skapande skola
BL	kunna framställa bilder och former med hjälp av olika redskap och tekniker	Vilka redskap och vilka tekniker är lämpliga för de underlag som används i skolan?
EN	kunna begära och ge information i skrift samt berätta och beskriva något	Bruksanvisningar på engelska, redovisning för internationella gäster.
HKK	känna till sina rättigheter som konsument och kunna värdera olika slags information vid utförandet av verksamheter i hushållet	Val och jämförelse av information om redskap och material för liknande verksamheter i hemmet.
IDH	förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa och kunna tillämpa kunskaper i ergonomi i vardagliga sammanhang,	Hur kan man arbeta på ett säkert, ergonomiskt och skonsamt sätt med olika delar av projektet som lyft, målning högt och lågt?
MA	kunna använda metoder, måttssystem och mätinstrument för att jämföra, uppskatta och bestämma längder, areor, volymer, vinklar, massor, tidpunkter och tidsskillnader kunna avbilda och beskriva viktiga egenskaper hos vanliga geometriska objekt samt kunna tolka och använda ritningar och kartor	Hur mycket färg går åt? Vad är gyllene snittet och hur kan det användas inom konst och formgivning, liksom optisk mittpunkt, likformighet och skala? Hur ska man göra en ritning för någon del av projektet?
M1	kunna delta i enkla samtal om vardagliga ämnen	Hur kan man berätta om tankar och arbetet på målspråket?
ML	ha kunskaper om den egna kulturen – historia, traditioner och livsvillkor – samt ha kännedom om dess normer och värderingar och kunna jämföra med motsvarande svenska förhållanden.	Hur kan man synliggöra delar av den egna kulturen inom skapande skola, t.ex. kulturen hos det samiska urfolket, nyanlända flyktingar, eller andra personer med annat modersmål än svenska?
MU	kunna använda musik, text och andra uttrycksformer i skapande och improvisation för att gestalta tankar och idéer	Hur kan musik användas som ett led i arbete, t.ex. musikcafé där färg och form harmonierar med tonspråk? Hur fungerar absolut gehör för personer som ser färger för olika toner?
BI	ha kännedom om den egna kroppens organ och organsystem samt hur de fungerar tillsammans,	Hur fungerar ögat och färgseende? Vilken inverkan har olika färger på arbetsmiljön?
FY	ha insikt i hur ljus utbreder sig, reflekteras och bryts samt hur ögat kan uppfatta ljus	Vad är färg och hur hänger detta ihop med atomfysik, kvantmekanik och ögat?
KE	känna till hur man på ett säkert sätt hanterar vanliga kemikalier och brandfarliga ämnen	Vilka kemikalier används, hur bör de hanteras och varför? Vilka egenskaper har de och hur hänger dessa samman med kemisk bindning?

GE	förstå vad som utgör resurser i naturen, kunna se samband mellan naturresurser och människors verksamheter, ge exempel på hur människors handlingar påverkar miljön och visa på olika alternativ i miljöfrågor	Hur påverkar olika val av tekniker och material resursanvändandet under projektet? Vilka alternativ kan man välja och vilka konsekvenser får olika val?
HI	kunna reflektera över hur information och propaganda har använts förr och används i dag som ett medel för påverkan	Hur har bilder använts i historien för att påverka och med vilket resultat? Hur påverkar bilder och utsmyckning vår uppfattning om begreppet skola?
RE	ha kunskaper om hur estetiska uttryck som konst, musik och dans gestaltas i olika religiösa sammanhang	Hur används bild och konst i olika religioner, t.ex. kyrkorummets olika färger vid olika årstider, islams bildförbud, men rika geometriska mönster etc.?
SH	förstå de gemensamma och grundläggande demokratiska värden som vårt samhälle vilar på samt kunna tillämpa ett demokratiskt arbets- och beslutssätt	Vem bestämmer vad man ska ha på skolans väggar, i det offentliga rummet eller på en gemensam arbetsplats?
SL	Samtliga mål!	Att i ord och bild beskriva arbetet, välja material, färg och form samt reflektera över hela processen från idé till verklighet.
SV	kunna ta del av, reflektera över och värdera innehåll och uttrycksmedel i bild, film och teater	Vilka reflektioner kan man nu göra över förändringens resultat? Vad blev bra? Vad behöver utvecklas och varför?
SV A	kunna uppfatta variationer, värdeladdningar och nyanser i det svenska språket	Hur kan olika delar av arbetet värderas, vilken nyans har olika ord?
TN	kunna på enkelt teckenspråk beskriva en händelse och återge en berättelse	Hur kan processen beskrivas och kommuniceras med andra elever på teckenspråk?
TK	kunna redogöra för viktiga faktorer i den tekniska utvecklingen, både förr och nu, och ange några tänkbara drivkrafter bakom denna	Hur har hantverk utvecklats? Vilka tekniska hjälpmedel finns idag att använda och hur fungerar de?

2 Handlingsplan

2.1 Översikt

Som anges i ansökan är handlingsplanen grovt indelad i fem steg (som huvudsakligen följer en enkel modell för kvalitetsarbete. Ett annat sätt att strukturera processen skulle kunna vara: vision, mål, strategi.)

- Var är vi?
- Vart ska vi?
- Hur gör vi?
- Hur blir det?
- Så blev det!

Aktivitetserna har inte tidsatts i detalj utan delaktigheten i processen kräver att de planeras i samråd med alla berörda. Vissa delar beror också på lokala förutsättningar och hur skolan kommer att vara organiserad till hösten.

2.2 Aktivitetsplan

1. Var är vi?

- Analys av nuläge, historik och tillgängliga resurser.
- Maj–juni 2009: Hela planen kommuniceras under våren 2009 och tas med i förberedelserna inför läsåret 2009/10 och dokumenteras i skolans arbetsplan. Planering av själva processen (som i sig innehåller planering tillsammans med elever och andra).
- Aug–sep 2009: Studieresa för elever och personal till Skytteanska skolan i Tärnaby för att där ta del av tidigare arbete och skapande aktiviteter för utformning av lokaler och miljö. De konstnärliga resurspersoner som leder projektet deltar i både Tärnaby och Sorsele. Resan kan genomföras som ett besök med två busslaster om totalt knappt hundra personer, eller delas upp på två mindre besök.

2. Vart ska vi?

- Jämförelse av nuläge, önskat utfall, styrdokument och lokala förutsättningar som ekonomi och möjligheter till samverkan. Skapande av en gemensam vision.
- Okt 2009: Inventering tillsammans med konstnärlig ledare och konsthantverkare av Vindelälvs skolans lokaler i Sorsele och tidigare förslag, skisser och ritningar från elever och personal. Samråd med Tekniska nämnden om ansvarsfördelning.
- Plan för dokumentation av projektet och elevernas lärande tas fram i samverkan med pågående arbete för individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen². Vilka mål kommer eleverna att kunna uppnå genom projektet och hur får de återkoppling på detta? Vilka mål kommer eleverna *inte* att kunna nå genom projektet och hur planeras för detta? Hur påverkar detta schema och arbetsfördelning?

---

² med ekonomiskt stöd från Skolverket

3. Hur gör vi?

- Planering av professionella och elever tillsammans, val av material, tekniker, metoder, verktyg och redskap.
- Nov 2009: Konstnärlig ledare, konsthantverkare, teknisk förvaltning, skolledning, elever, föräldrar och lärare (i bild, slöjd, teknik, matematik, svenska, musik, NO, SO etc, se tabell 1 ovan) fördelar ansvar och arbetsuppgifter.

4. Hur blir det?

- Dokumentation av processen.
- Dec 2009–april 2010: Genomförande! Konstnärliga ledare och ämnesansvariga träffas regelbundet vid arbetslagsträffar för att stämma av arbetets fortskridande.

5. Så blev det!

- Reflektion över processen och den dokumentation som samlats in, bilder, film, loggböcker, reportage, inslag i media, webbsidor, uppsatser, redovisningar, bedömning och betyg. Utställning som visar arbetet på biblioteket, kvar under sommaren.
- Maj 2010: Utvärdering med bl.a. studieresa för elever och personal från Skytteanska skolan i Tärnaby och gemensam fest i Sorsele.